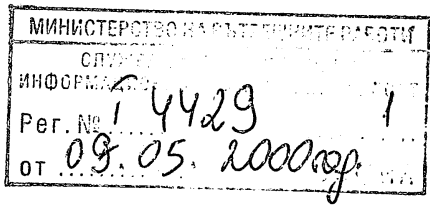


ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД  
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ



На Ваше име

г-н Борисов

**СТАНОВИЩЕ**

9.05.2000

**от Емануил Йорданов, министър на вътрешните работи  
по конституционно дело № 5/2000 г. по описа на Конституционен съд на  
Република България**

**ОТНОСНО:** искане на 51 народни представители за обявяване  
противоконституционност на чл.8, ал.1, чл.11, ал.1, чл.12,  
чл.13, т.1, чл.72, ал.3, чл.94, ал.1 и чл.107,ал.2 от Закона  
за морските пространства, вътрешните водни пътища  
и пристанищата на Република България

**УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

Повдигнато е искане от 51 народни представители от 38-то  
Народно събрание. Народните представители се позовават на  
противоконституционност на чл.8, ал.1, чл.11, ал.1, чл.12, чл.13, т.1,  
чл.72, ал.3, чл.94, ал.1 в частта му ".....собствениците", чл.107, ал.2 в  
частта му ".....по искане на лицата притежаващи правото на  
собственост върху него" от Закона за морските пространства,  
вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България  
(ЗМПВВПРБ) и молят Конституционния съд на основание чл.149, ал.1,  
т.2 от Конституцията да ги обяви за противоречащи на основния закон.

Конституционният съд е разгледал искането в закрито  
заседание, приел го е за допустимо със съответния съдебен акт и е  
конституиран като заинтересована страна и министъра на вътрешните  
работи.

Основавайки се на Вашето определение, изразявам следното становище по допустимостта и основателността на искането, повдигнато от 51 народни представители:

### **ПО ДОПУСТИМОСТТА НА ИСКАНЕТО:**

Искането е направено от кръга на субектите, които според чл.150, ал.1 от Конституцията притежават инициатива да сезират Конституционния съд. Народните представители искат установяване противоконституционност на законови норми, по каквито искания с чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията, Конституционния съд е овластен да се произнася. Искането отговаря на изискванията на Закона за конституционния съд и Правилника за организацията и дейността на конституционния съд.

### **ПО ОСНОВАТЕЛНОСТТА НА ИСКАНЕТО:**

Намирам искането за неоснователно, поради следните аргументи и съображения:

Върховна цел на Конституцията е защитата на такива висши ценности като суверенитета, сигурността, независимостта и териториалната цялост на страната. Следвайки характера и естеството на тези ценности, законодателят е възложил опазването им в компетенциите на Народното събрание.

Решаването на въпросите за обявяване на война и за сключване на мир (чл.84, т.10 от К), разрешаване използването и изпращането на български въоръжени сили извън страната (чл.84, т.11, прел.1 от К), ратифицирането и денонсирането със закон на международни договори с политически или военен характер (чл.85, ал.1, т.1 от К) или предвиждащи коригиране на границата на Република България (чл.85, ал.1, т.3 от К) са част от правомощията, свързани с общата цел за защита на суверенитета и териториалната цялост на страната. Съществено място сред тази група правомощия заема правото на Народното събрание да разрешава пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея (чл.84, т.11 от К). Това конституционно правомощие е от изключителна компетентност на Народното събрание, което не може да бъде нарушавано със закон.

Според задължително тълкуване на разглежданата конституционна норма, законодателят е възложил на Народното събрание да упражнява това право само в случаите, когато

16

пребиваването или преминаването на чужди войски през територията на Република България има военен или военнополитически характер.

Извън този обхват Народното събрание може със закон да урежда разрешителния режим относно пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея, делегирайки тази функция на други държавни органи.

Ръководейки се от тази изрична конституционна повеля 38-то Народно събрание е приело предложената правна уредба в Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България.

Основавайки се на компетенцията на Народното събрание, в духа на Конституцията, в съответствие с нейните основни принципи и начала, законът предоставя правомощие на друг държавен орган да разрешава пребиваването или преминаването през вътрешните морски води и вътрешните водни пътища на чуждестранни военни или невоенни кораби.

Действително по смисъла на чл.84, т.11 от Конституцията понятието “чужди войски” включва личният състав на всяка организирана военна единица или група, от който и да е род и вид войска на чужда държава или международна организация заедно с бойната ѝ техника и военното ѝ имущество.

Затова всеки “чуждестранен военен кораб, снабден с ядрени енергийни устройства или въоръжен с ядрено оръжие” от вида на изброените в чл.8, ал.1, чл.11, ал.1, чл.12, чл.72, ал.3 от ЗМПВВПРБ, заедно с личния състав би могъл да се окачестви като “чужда войска”.

За да намери приложение нормата на чл.84, т.11 от Конституцията не е достатъчно, обаче, чуждестранния военен кораб, за пребиваването или за преминаването, на който се иска разрешение да представлява чужда войска. Необходимо е пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея да е с военен или военнополитически характер.

Изясняването на военния и военнополитическия характер на пребиваването или преминаването на чужди войски през територията на страната зависи от преосмислянето на редица показатели, които са строго индивидуални за всеки конкретен случай. За определяне характера на посещенията решаваща роля имат не само целите, преследвани от чуждите войски, които могат да бъдат военни (вкл. бойни) или невоенни. Важно значение за естеството на посещенията играят също така възможните политически аспекти на пребиваването или преминаването на чуждите войски през територията на страната, намеренията им, мотивите на военното и политическото им ръководство, средствата за реализиране на целите и намеренията им.

Не всяко присъствие на чуждестранен военен кораб във вътрешните морски води или във вътрешните водни пътища на една страна може да се квалифицира като военно или военнополитическо. Това е така защото вида на кораба не е определящ за неговото предназначение. Пребиваванията и преминаванията на чужди войски могат да имат невоенен (мирен) характер, т.е. официален, хуманитарен, природозащитен и т.н.

Затова в законовите норми на чл.8, ал.1, чл.11, ал.1, чл.12, чл.72, ал.3 от ЗМПВВПРБ законодателят изрично е подчертал мирната (невоенна) цел на пребиваванията или преминаванията на чуждестранните военни кораби, или пък вида им - "невоенен кораб".

С други думи цитираните текстове уреждат реда и условията за посещение на "чужди войски", които предвид целите на посещението им, не застрашават открито или потенциално суверенитета, националната сигурност, териториалната цялост и независимостта на страната.

Поради това, разрешенията за пребиваванията или преминаванията на чуждестранни военни кораби от този род не следва да се отнасят към сферата на изключителната компетентност на Народното събрание.

Следвайки тази аналогия, чл.13, т.1 от ЗМПВВПРБ, изключва изискването за предварително разрешение за влизане във вътрешните морски води или в пристанищата при официално посещение на точно определен кръг лица с представителни функции, както за превозващия ги кораб, така и за съпровождащите ги кораби.

Вероятно законотворецът е възприел идеята, че характера на посещението на официалните лица е определящо за характера и целите на корабите, които ги превозват и съпровождат.

В този смисъл е и задължителното тълкуване на Конституцията дадено от Конституционния съд на Република България по конституционно дело № 6/1994 г. (ДВ, бр.59/94 г.), като във втория абзац на т.2 от диспозитива на решението е изрично посочено, че: "Разрешение за пребиваване на чужди войски на територията на страната или за преминаването им през нея, когато то няма военен или военнополитически характер, дават други държавни органи, определени със закон."

Вносителите на искането оспорват и разпоредбите на чл.94, ал.1 и чл.107, ал.2 от ЗМПВВПРБ в частта им, в която допускат собственици на пристанищата да бъдат не само държавата, но и юридически и физически лица. Народните представители изхождат от разбирането, че пристанищата са част от крайбрежната плажна ивица, а последната с чл.18, ал.1 от Конституцията е обявена за изключителна държавна собственост.

Действително, крайбрежната плажна ивица е публична собственост, спрямо която единствен носител на правото на собственост е българската държава. Такава е и практиката на Конституционния съд, който с решение № 2/1996 г. по конституционно дело № 26/1995 г. е определил, че обектите изчерпателно посочени в чл.18, ал.1 от Конституцията принадлежат само на държавата, и че тя не може да ги отчуждава.Позовавайки се на изключителната важност на тези обекти, конституционния законодател изисква закона да “предотвратява злоупотребата с монополизма” (чл.19, ал.2 от К).

Приемането на пристанищата като неразделна част от крайбрежната плажна ивица, а оттам и за обект на изключителна държавна собственост е позиция, която може да породви въпроси. Да се поддържа идеята, че пристанищата са обект на изключителна държавна собственост по смисъла на чл.18, ал.1 от Конституцията, това означава да се защитава тезата, че всичко изградено върху крайбрежната плажна ивица е нейна съставна част. Тази логика, би довела до заключението, че крайбрежната плажна ивица включва всички обекти, построени или изградени върху нея, или свързани с нея.

Ако се подкрепи това разбиране, то тогава, обхвата на обектите очертан от чл.18, ал.1 от Конституцията, върху които държавата упражнява суверенни права, би се разширил значително.

Разпоредбата на чл.18, ал.1 от Конституцията е била предмет на обсъждане от Конституционния съд по конституционно дело № 26/1995 г. С постановеното решение Конституционния съд е приел, че обектите на изключителна държавна собственост са изброени изчерпателно в чл.18, ал.1 от Конституцията. Задължителността на тълкувателните решения на Конституционния съд налага идеята, че обектите, които са изградени върху крайбрежната плажна ивица не са неразделна част от нея или не са свързани с нея, а представляват самостоятелни обекти.

Предвид гореизложеното, Ви моля да постановите решение, с което да отхвърлите искането, повдигнато от 51 народни представители за обявяване на противоконституционност на чл.8, ал.1, чл.11, ал.1, чл.12, чл.13, т.1, чл.72, ал.3, чл.94, ал.1, чл.107, ал.2 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България.

МИНИСТЪР



(Ем. Йорданов)